

Тетяна Кізіма

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Галина Семирозум

студентка гр. ДСПУАзм-21,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Зважаючи на те, що одним із завдань сучасної інвестиційної політики є створення «привабливого інвестиційного середовища для поживлення інвестиційної діяльності та нарощування обсягів інвестицій у національну економіку» [6, с. 83], важливим для України залишається формування передумов та розроблення чіткого механізму підтримки інвестиційних проектів в умовах повномасштабної війни і післявоєнної відбудови України.

Створення привабливих інвестиційних умов стало особливо актуальним після прийняття Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» від 17.12.2020 р. № 1116-IX [5], головною метою якого було задекларовано «стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проектів» [5]. З цією метою були спрощені вимоги до великих інвестиційних проектів та визначені форми державної підтримки для їх успішної реалізації, що, у свою чергу, мало б посприяти розвитку регіонів, у яких такі проекти будуть зреалізовані. А уповноваженою установою для супроводу інвестора і підготовки й подальшої реалізації проектів зі значними інвестиціями було визначено державну установу «Офіс із залучення та підтримки інвестицій (UkraineInvest)».

Варто зазначити, що Законом України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» були внесені зміни, зокрема щодо: розширення сфер, у які можна вкладати значні інвестиції (було добавлено сфери електронних комунікацій, виробництва біоетанолу, біогазу і біометану) (рис. 1); розширення форм державної підтримки, з-поміж котрих: «компенсація за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел вартості збудованих заявником або інвестором із значними інвестиціями об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо)» [5]; «зменшення межі розміру значних інвестицій (з 20 млн євро до 12 млн євро) та кількості створених нових робочих місць впродовж строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, а саме: змінено та диференційовано вимоги щодо створення

робочих місць для можливості залучення до інвестиційного процесу ... не тільки великих, але й середніх підприємств» [1] тощо (рис. 2).

Рис. 1. Пріоритетні сфери реалізації інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні

Рис. 2. Вимоги до інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями, форми та обсяг їх державної підтримки відповідно до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [5]

Важливо наголосити, що оцінювання інвестиційних проектів зі значними інвестиціями здійснюється Міністерством економіки України у два етапи упродовж двох місяців з дня отримання ним відповідної заявки від потенційного інвестора (рис. 3).

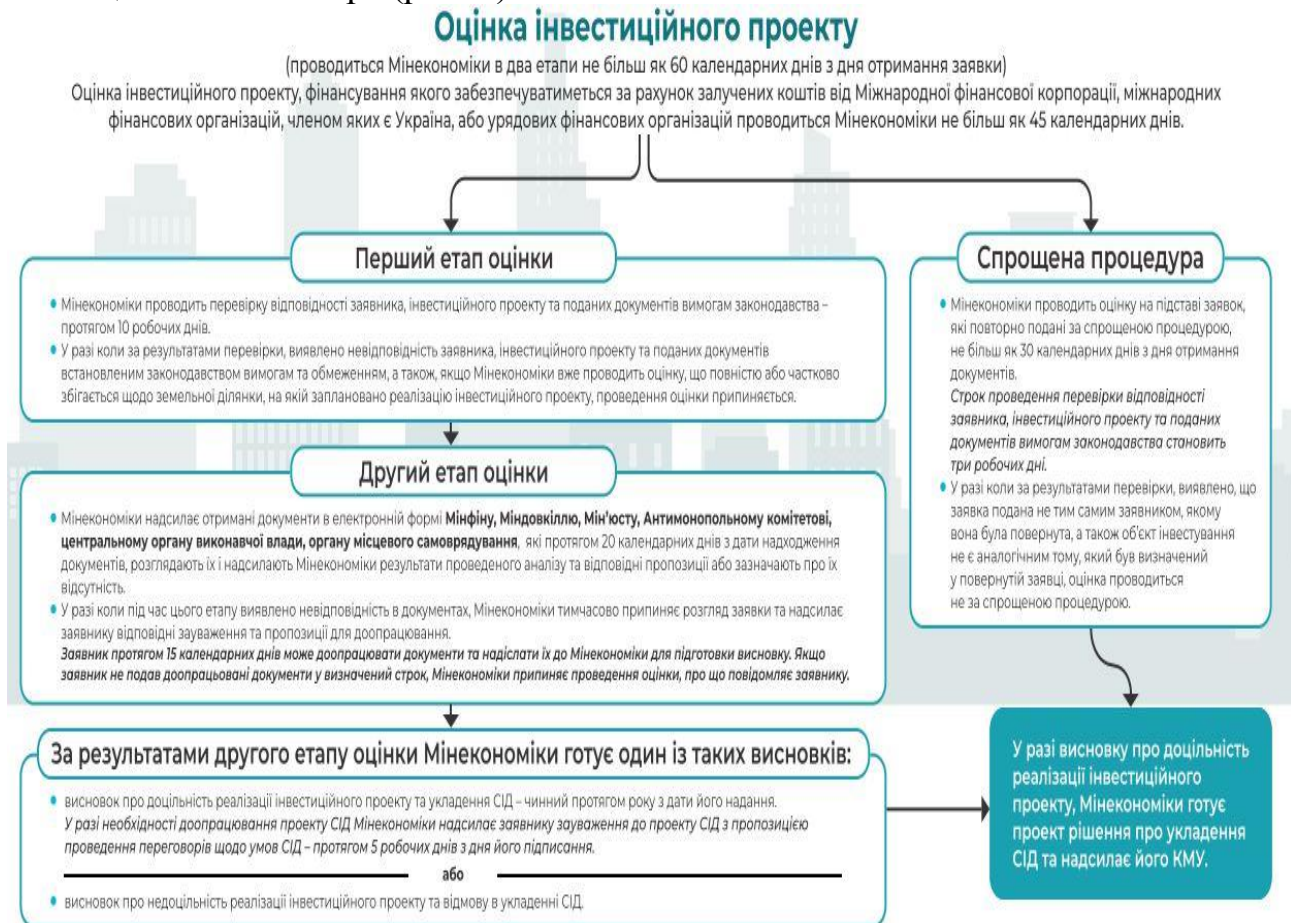

Рис. 3. Механізм оцінювання інвестиційних проектів зі значними інвестиціями в Україні [5]

У контексті тематики нашого дослідження слід акцентувати, що при дослідженні будь-яких економічних процесів, й інвестиційних зокрема, вважаємо за необхідне послуговуватися науковим доробком теорії інституціоналізму, попит на який «останнім часом спостерігається серед зарубіжних та вітчизняних учених» [2, с. 13], адже саме представники цієї течії в економічній науці безпосередньо «розглядають вплив інституцій на суспільство, у тому числі й економіку» [2, с. 10]. Скажімо, при виборі об'єкту для потенційного інвестування інвестори нерідко попадають під вплив так званої «ілюзії контролю», описаної дослідниками поведінкової економіки, згідно з якою «досить часто у людини може виникати впевненість у тому, що кінцевий результат залежить саме від її здібностей (тобто виникає свого роду «ілюзія контролю» над ситуацією), і людина, відповідно, схильна брати на себе значно більший ризик, пов'язаний із цією ситуацією. Скажімо, «ілюзія контролю» може вплинути на рішення інвестора брати або не брати участь у тій

чи іншій фінансовій операції, а також на обсяг коштів, якими він готовий ризикнути» [2, с. 14].

Відтак з метою більш ґрунтовного супроводу інвесторів і надання їм фахової підтримки та детальнішої інформації щодо потенційного об'єкту інвестування, зокрема на Тернопільщині, планують відкрити консультативно-дорадчий орган при обласній військовій адміністрації – Офіс супроводу інвестицій, одними із завдань котрого задекларовано «розгляд проблемних питань, що виникають у процесі здійснення інвестиційної діяльності та стримують процес інвестування; надання консультацій суб'єктам господарювання щодо можливостей залучення інвестицій в економіку області» [4].

Безумовно, ми свідомі того, що в умовах сучасної повномасштабної війни залучити необхідний обсяг внутрішніх інвестиційних ресурсів буде вкрай проблематично. Тож, зважаючи на те, що «розвиток світового ринку, розширення міжнародної торгівлі, глобалізація виробництва й комерції, міжнародне економічне співробітництво і кооперація, вільний рух капіталів між країнами, міждержавна господарська інтеграція становлять одну із найзнаменніших тенденцій сучасності» [3, с. 118], переконані, що чинним органам державної влади на місцях слід основний акцент нині робити на популяризації України як потенційно привабливого об'єкта для залучення саме іноземних інвестицій. Тим паче, досвід свідчить, що навіть в умовах війни іноземні інвестори вкладають величезні кошти у перемогу України над ворогом. Прикладом може слугувати найбільша за обсягом іноземна інвестиція з початку повномасштабної війни з боку Європейського банку реконструкції та розвитку і Міжнародної фінансової компанії, які інвестували «435 млн доларів США у новостворену телекомунікаційну компанію в Україні» [7]. Вважаємо, що надзвичайно актуальними і вкрай необхідними такі інвестиції залишаться і в період післявоєнної відбудови української економіки.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini>
2. Кізима Т. Поведінкові фінанси у концепціях класичної та інституціональної теорій. *Світ фінансів*. 2013. Вип. 3. С. 7-18. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/739-1452-1-SM-10.pdf>
3. Кізима Т. О. Іноземне інвестування в умовах інтеграції України у світову економіку. *Фінанси України*. 2001. №10. С. 118-125.
4. Офіс супроводу інвестицій планують відкрити на Тернопільщині. URL: <https://ternopoliany.te.ua/ekonomika/96902-ofis-suprovodu-investitsij-planuyut-vidkriti-na-ternopilshchini-foto>
5. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р. № 1116-IX. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/analytics-research/explanatory-guide/>

6. Фінанси: підручник [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.] / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611 с.
7. Щотижневий дайджест новин про інвестиції та розвиток бізнесу в Україні та світі від UkraineInvest (7-11 жовт. 2024 р.). URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/shhotyzhnevyy-dajdzhest-novyn-pro-investytcziyi-ta-rozvytok-biznesu-v-ukrayini-ta-sviti-vid-ukraineinvest-7-11-zhovtnya-2024/>